

CVETJE

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti

vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsečina 3. zvezka.

2 decembra 1898.

Življenje sv. Marije Kortonske.

VI. pogl. Gorečnost v molitvi.

VII. pogl. Ljubezen do bližnjega.

VIII. pogl. Skerb za čistost serca in goreče hrepenenje po popolnosti.

Stanovitnost in trpljenje, h kateri nas spodbuja čast. Katarina, angleška

kraljica vdova 3. reda.

Sv. Frančiška Salazkega nauki o popolnosti.

Tri važna pravila za te, ki po popolnosti hrepenijo.

Življenje častitljivega brata Petra Bardezijskega.

4. pogl. Noviciat

Frančiškanski misijoni

Kako naj se obnašajo udje tretjega reda.

II. Pri sv. maši, spovedi in drugih bogoslužnih obredih.

O gladoljih, daljah in tritolah še enkrat!

Dopisi

Pr. poročilo v molitev

Zahvala za vslišano molitev

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1898.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Boj z učeno senco.

(Dalje).

„Ali grem žiher spat?“ — Žiher, gospod profesor, žiher! Mi bomo sicer zdaj še nekaj malega prebrali iz Vašega spisa, vojskovala pa se učena senca za to ne bo z Vami posebej, tu je sovražnika namreč legijon; že naprej vidi vboga v sanjah, kako gredo nad njo čete: o! — čitatelji in o — čitateljski se svojimi očitankami, očitateljice se svojim zalonskim čtivom, staro in mlado, *πανόημει*, kaker nekedaj v junaških časih Gfrörerjeve zgodovine.

Berimo torej pod čerto na poslednji strani „Edinosti“ izdaja za sredo 20. januarija 1897:

„^{oo} „Brati“ je tudi najčistejša slovenska beseda: no v smisli „Bücher lesen“, najčistejši germanizem. „Beró“ se borovnice, črešnje ali kaj takega, knjige pa se čitajo. Ako ne znamo, kaj nam hoče reči, kdor pravi: „pisma prebiram“ — „ich lese hie und da Briefe“ ali pa „ich sortire die Briefe“. — Tako je — horrible visul — „bravec“: der Leser in tudi — der Schöps!! Kam nas je privedla slepa ljubezen do germanizmov!“ —

Nu, seveda! V svoji stari domovini, tam kje okoli Riljska, so Slovenci brali borovnice, divje črešnje in kaj takega, z bukev n. pr. ne romanov, temuč žir in pod hrasti izice in želod, če ne oni, pa njih svinjé. Tudi pisati so znali, kaker smo že videli, piriho v sicer morda še ne, temuč palice, krepelce ali kaj takega, morebiti celo sami sebe z ilovico in sajami po obrazu in kaj vem kod, da so bili lepši. Ko so se pa menda blizu 600 let po Kristusu preselili v našo sedanjo domovino ter prišli v dotiko z ostanki prejšnjih prebivavcev in njih sosedih, so menda kmalu videli, da so mej njimi učeni ljudje, ki znajo nekake posebne čerke pisati in tudi brati, t. j. nabirati tiste čerke v besede, skoraj kaker zdaj kak ruski „naborščik“, ki ga mi „iz slepe ljubezni do germanizmov“ imenujemo stavca. Da tisti učenjaki „beró“ (beratŭ), so rekli seveda najberž le taki Slovenci, ki so bili nekoliko bolj izvedeni glede tiste vmetalnosti; drugi so djali, da štejejo (čitajo), kaker so namreč oni šteli zarezke na svojih pisanih palicah, da so vedeli, „koliko véverljčjih ali polhovih kožic mi je dolžan, recimo, Istuklosmŭ.“ Poslednjih, ki niso imeli o branju pravega pojma, je bila velika večina; naši prekmurški Slovenci še zdaj „čtėjo“, tudi na Hervaškem so kajkavci vsaj nekedaj „šteli“, „čteli“ ali „čtali“. Po naših krajih pa mislim, da so že od prvega začetka bukve brali, vsaj tisti, ki so jih znali brati. Slovenske tiste bukve prvotno seveda niso bile, temuč latinske, pozneje tudi nemške.

Aha! kajne, torej je naše brati po nemščini dobilo pomen „Bücher lesen“. — Počasi! Ali se je v nemščini beseda *lesen*, ki je pomenila prvotno *auflesen, sammeln, ἀναλέγειν, συλλέγειν*, mogla porabiti za *ἀναγινώσκειν*, v slovenščini pa se beseda brati ni mogla in smela? — V nemščini je drugi pomen latinizem! — Tako? Od kod pa veste to? In latinsko *legere συλλέγειν* in *ἀναγινώσκειν*, kaj je pa to? ciganizem? Kaker se je v latinščini *legere συλλέγειν* moglo rabiti tudi za *ἀναγινώσκειν*, tako se je moglo rabiti v nemščini *lesen*, v slo-

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XVII. tečaj.

V Gorici, 1898.

III. zvezek.

2. decembra 1898.

Lepo se sveti večerna zarja nad „ravno Furlanijo“; kaker v mavrici prehajajo nje barve iz erdeče v rumeno, v zeleno in modro ter sivkasto ostalega neba. Na ravnino in na bregove je že legel mrak. Stari terdni grad stoji teman pred nami nad goriskim mestom. Visoko na stolpu njegovem kaker naslikana na zelenkasto svitlo nebo plapolala cesarska černo-rumena zastava v lahkem vetriču, ki vleče od južno-vshodne strani. Veličasten pogled! O da bi plapolala tako lehkotno in mogočno še in še! Serce se mi vzdiguje, v oko mi solza sili, ko te gledam, zastava mojega cesarja! — Ali malo trenotkov in ni je več. Tudi zarja lepa je vgasnila nad „ravno Furlanijo“, noč je pokrila Gorico in krasno njeno okolico. Lep dan je minil, za mnogimi vihnimi deževnimi in nestanovitnimi prvi lepi, sončni dan! Res, kaker bi se bilo hotelo tudi nebo veseliti z nami ta slovesni spominski dan. Petdeset let je preteklo ta dan, kar je naš dobri, mili ce-

sar Franc Jožef ko vesel mladenič osemnajstih let nastopil vladu stare, mogočne Avstrije; denes je obhajal svojo zlato obletnico — siv starček v tihi žalosti, združeni pač z nekim serčnim veseljem hvaležnosti do Boga — in molil je za svojo nesrečno državo, za svoje v rešnici molitve silno potrebne razperte narode. Oziral se je pač v duhu blagi vladar na dolgo versto težkih let svoje vlade in morebiti mu je stopila tudi britka solza v oči v spominu na toliko nesreč, ki so zadele v teh letih Njega, njegovo hišo in državo, v spominu zlasti na poslednje nezaslišano zverje zločinstvo, ki mu je vgrabilo ljubljeno soprogo, državi milo cesarico. V resnici, le božja mogočna roka ga je mogla vzderžati, da ni omagal in obupal veliki terpin; po pravici tudi zdaj le v molitvi, le pri Bogu išče tolažbe in opore.

Predragi Slovenci, cesar moli za svojo državo, tako sam zagotavlja v lepi zahvali za pastirski list, ki so ga izdali za njegovo petdesetletnico naši škofje in nadškofje, in ste ga slišali prvo adventno nedeljo. Cesar moli za svojo državo, moli za svoje narode. Ali ni torej naša sveta dolžnost, da tudi mi molimo zanj, in pobožno, goreče in stanovitno molimo? Molimo torej, da bi bili nadaljni dnevi Njegovega vladanja mirni in sončni, kaker je bil današnji dan, da bi bil večer njegovega življenja jasen in prijeten kaker nocojšni večer. In ko pride noč, ki ji nihče ne ujde, o naj mu lepa zasiže onkraj groba jutranja zarja večnosti, naj mu vzide sonce, ki nigdar ne zajde! Poverni mu mili Bog obilo, kar je storil dobrega za cerkev in državo in tudi za naš vbogi slovenski rod, poplačaj mu obilo tudi, kar je hudega zabranil!

Slovenci, ljubimo tega dobrega, nesrečnega cesarja našega in on nam bodi zgled; po njegovem primeru stojmo terdni v dopolnjevanju svojih dolžnosti ne gubeč poguma v težavah in britkostih, ki nas stiskajo in tarejo od vseh strani. Slovenci, le v Avstriji je naše rešenje, in Avstrija — kje je? Avstrija, to je naš cesar!

Življenje sv. Marjete Kortonske.

VI. POGLAVJE.

Gorečnost v molitvi.

Pokora brez molitve je telo brez duše, je mertvičenje brez sadu in koristi, je trud in delo brez plačila. Molitev, obračanje duha k Bogu, je duh prave pokore. Zavoljo tega je rekel Bog vže v stari zavezi: „Obvernite se k meni, in jaz se bom k vam obernil“. (Zah. 1, 3.).

Marjeta je bila od prvega trenutka svojega spreobrnjenja svoje serce k Bogu obernila in je vedno ž njim združena ostala. Z Bogom občevati, to je bila njena največa potreba. Brez tega občevanja ni mogla živeti, kaker ne more živeti človek brez zraka ali riba brez vode. Z molitvijo je pričela dan in z molitvijo ga je končala. Pa tudi mej delom je prav pogostoma ponavljala dobri namen.

Ne da se popisati, s koliko gorečnostjo je premišljevala terpljenje Jezusovo. Kedor bi jo bil pri tem sv. opraviilu videl, ta bi bil moral misliti, da ona gleda Jezusa sredi njegovih rabeljnov, ali v kervavem potu na oljski gori, ali visečega na križu. Glasno je jokala in zdihovala; glasno se je obtoževala svojih grehov, ter se bičala iz vsmiljenja. Da, enkrat je točila celo kervave solze. Kolikerkrat je šla k jedi, je molila pet očenašev v čast peterih ran Jezusovih. Vsa vtopljenja je bila v pobožno molitev pri sv. maši in drugih pobožnostih v cerkvi.

Ko spokornica tretjega reda je vsaki dan zvesto opravila redovne molitve in prostovoljno še mnogo drugih pridjala. Več ko šest stokrat je vsaki dan molila očenaš in češčenamarijo. Ob nedeljah in praznikih je po božji službi v frančiškanski cerkvi ostajala do treh popoldne.

Koliker bolj je napredovala v spoznanju in ljubezni božji, toliko bolj se je učila odtergati se od sveta, toliko bolj goreče in zaupljivo se je oklenila Boga. Gospod Bog sam je bil njen učenik in vselej, keder je posvetna raztresenost ali skerb njeno serce nekako razdelila, jo je opomnil in na pravo pot spravil. Ko enega dné ni kar nič sladkosti občutila v občevanju z Bogom, se je začela bridko jokati in Boga prositi. On pa, ki je enkrat

rekel: „Terkajte in se vam bo odperlo“, ji je odgovoril: „Ti me iščeš na svetu, s posvetnimi mislimi, in najdeš me na svetu. Ke bi me pa iskala v nebesih, z mislimi, ki so z nebeškimi reči napolnjene, bi občutila nebeško sladkost, katero se solzami iščeš. Odtergaj se toraj popolnoma od sveta, kateri ne pusti duhovnega življenja. Ona pa je rekla: „Ločila sem se od sveta in vender ti ne služim, kaker bi morala“. Zveličar pa ji je odgovoril: „Čeravno se imaš mnogo vojskovati s skušnjavami, je vender to zate bolj koristno, kaker pogovarjati se s posvetnimi ljudmi. Zakaj v tem boju se tvoja duša, ki mora biti moj tabernakelj, očiščuje, posvetne reči jo pa le begajo.

Mnogo si je morala prizadevati, da se je vedno bolj odtergala od sveta in z Jezusom združena ostala in zraven tega se je morala tudi mnogo vstavljati zalezovanju hudobnega duha. Tudi v tem boju jo je Gospod podpiral.

Ko je nevošljivi hudobni duh videl, koliko dušno veselje vživa ta sv. spokornica, jo je po svoji navadi sè vso silo napadel. Njeno veselo in mirno dušo je kar nenadoma napolnil s to temno in tožno mislijo, da je bilo vse njeno življenje sama prevara in goljufija in vse sladkosti, ketere je ta čas vživala, niso prišle od Jezusa, ki je vir in studenec vseh sladkosti. Na ta način jo je hotel zbegati in njenega duha obrniti na druge sladkosti, ki ne izvirajo iz pravičnosti in svetosti.

V tej stiski se je Marjeta zatekla k molitvi in goreče prosila Gospoda, naj nikar ne dopusti, da bi ji škodoval hudi duh in jo prevaril. In glej, Gospod jo je pokrepčal in govoril njenemu sercu: „Ali ne veš, da ta dušni goljuf ne more dati dobrot, kaker jih jaz dajem, in da nobeden drugi ne more iti v dušo, ko jaz tvoj stvarnik? Kako bi mogel on, ki je za večno slečen vsakega veselja, podeliti tvoji duši tako sladko veselje? Čeravno pa sam nima tega veselja, keterega ti vživaš, vender ga skuša na vso moč tebi vzeti. Toda ne boj se; zakaj jaz skerbim za tvoje zveličanje in ne bom pustil, da te ta grozoviti sovražnik premoti“. Tako jo je Gospod vodil in tolažil, da je vsaki dan bolj spoznala, kako sladek je Gospod njim, ki ga iščejo. Spoznala je pa tudi vedno bolj, kako vzvišen je namen človekov, posebno pa nje, katero je Bog s toliko milostmi kar obsipal. Vedela je, da ji še mnogo manjka do prave popolnosti, da je v resnici le vbožica, vboga stvarca, kaker jo je Zveličar večkrat v takih notranjih nagovorih imenoval in zavoljotega je vedno hotela biti le vboga.

dekla Gospodova. Pa koliker bolj je ona to spoznala, toliko bolj je hrepenela po večih milostih, hotela je biti več kot dekla. Z mnogimi solzami je Jezusa vedno prosila, naj bi jo sprejel za svojo hčer in ga popraševala, kedaj jo bo imenoval ljubo hčer, kaker jo je doslej imenoval vbožico.

Tedaj ji je Gospod, njen učenik in sodnik, odgovoril: „Ti še ne boš imenovana hči, ker si še hči greha. Ko se boš pa v dobri dolgi spovedi popolnoma očistila, potem boš tako očiščena sprejeta za hčer“. To pa ji je Gospod vkazal, ne zaradi tega, kaker bi se dosedaj ne bila prav spovedovala, temuč da jo je prignal do popolnjšega spoznanja same sebe, do globokejšje ponižnosti. Ostre so bile te besede nebeškega ženina, ki so kaker puščice presunile njeno serce, da je zdihnila: „O Gospod Jezus Kristus, ki si prava luč in preganjaš temo, ki vse vidiš in ti ni nič skritega, pokaži mi vse pregrehe in napake, ki so skrite v mojem sercu, da bom po dobri spovedi očiščena, po tvojem vsmiljenju vredna imenovana biti tvoja hči“.

Komaj je bila te besede izgovorila, vže je po božjem razsvitljenju spoznala vse tudi najmanjše grehe celega svojega življenja. Onih osem dni pred božičem se je skesano obtožila vseh pregreh in na praznik sv. Janeza evangelista je šla z vožem (štrikom) okolu vrata k sv. obhajilu.

Po svetem obhajilu jê slišala glas Jezusov, ki jo je prvičkrat imenoval hčer, in toliko veselje jo je pri tem prevzelo, da se je v omedlevici zgrudila na tla. Ta dan je bila tudi večkrat zamaknjena vpričo p. kustosa Rajualjda, p. gvardijana Ubaljda, gospe Džilije in svojega spovednika.

Ko se ji je vernila zavest, je vsa začudena zaklicala: „O neskončna, največa sladkost božja! O dan, keterega si mi ti, o Kristus, obljubil! O sladka beseda, ko si me hčer imenoval! Drugičkrat je rekla: „Čudim se, da nisem vmrla, ko sem to besedo slišala. O dolgo zaželjena beseda, po kateri sem tako hrepenela, o beseda terdnega zaupanja in najveselišega spomina! Hči moja! mi je rekel moj Bog. Hči moja! mi je rekel moj Kristus.“

Odslej jo je Bog vedno bolj razsvitljeval. Dodelil ji je milost videti njenega angelja variha, ki jo je sê sladkimi besedami nagovoril in ji naznanil, da je prišel pripraviti njeno serce za prebivališče božje. Globoko je zasadil v njeno serce ponižnost ter je oktil s čednostmi.

Ker je v svojih pobožnih vajah mnogo častila svetnike, je

to Kristusu tako dopadlo, da ji je rekel: „O hči! Ker iz ljubezni do mene, tako slaviš vse svetnike, jim hočem dovoliti, da ti preskerbe one čednosti in milosti, s katerimi se sami najbolj odlikujejo. Serafini ti bodo podelili svojo gorečnost, angeli svojo zvestobo v službi, preroki duha prerokovanja. Ker tako častiš mojo božjo in človeško natoro, devištvo Marijino in pa svojega sv. očeta Frančiška, bodi tedaj brez strahu. Obderži ta red. Sv. Frančišek mnogo prosi za tvoje zveličanje.“

Na ta način je učil Gospod svojo prerojeno hčer in ona je poslušala njegov glas ter vedno bolj napredovala v ljubezni božji.

VII. POGLAVJE.

Ljubezen do bližnjega.

Učenec ljubezni, ki je počival na persih Jezusovih, piše: „Boga ni nikoli nihče videl. Ako se ljubimo mej seboj, ostane Bog v nas, in njegova ljubezen je v nas popolna.“ (1. Jan. 4, 12.) Kedor ljubi Boga, ta ljubi tudi bližnjega. „Kedor namreč ne ljubi svojega brata, katerega vidi, kako more Boga ljubiti, katerega ne vidi.“ (1. Jan. 4, 20.) Kaker hitro je v Marjeti zmagala milost božja, se je v njej vnela tudi ljubezen do bližnjega in pregnala vso posvetno, pregrešno ljubezen, v katero je bila prej vklenjena. Poprej je ljubila le tiste, ki so se ji prilizovali, zdaj je ljubila vse brez razločka, tudi tiste, ki so jo sovražili.

Ker je postala ljuba hči večnega očeta, je bila ta ljubezen pri njej dobro vrejena, da se je namreč najbolj obračala do tistih, katere je bila dolžna najbolj ljubiti. Pred vsemi je ljubila svoje stariše, čeravno so jo bili zaverгли. Ljubila je svojega otroka, katerega je Bog ohranil pri življenju, da je imela več priložnosti za pokoro, poterpežljivost in gorečnost. Izrejevala ga je sè vso skerbjo za Boga in ga od prvih let naprej učila prave pobožnosti. Zavoljo njega je pridno delala, po hišah je opravljala razna opravila, da je mogla sebe in otroka preživiti. Posebno rade so jo klicale matere v otroških posteljah, ker je bila prav spretna strežkinja in kuharica.

Frančiškanom je bila vdana sè vso ljubeznijo in spoštovanjem, posebno pa je kot namestnika božjega spoštovala svojega spovednika. V njegove roke je popolnoma izročila svojo dušo, da ni ničesar storila brez njegove volje in njegovega dobrega sveta.

Vse druge pa je ljubila brez razločka, ker je vedela, da so

vsi bratje Kristusovi, po božji podobi vstvarjeni, da vstvarjeni za nebesa.

Velika je bila njena skerb in prijaznost z ubožci in stiskanimi.

Neka gospa Dijabela ji je podarila eno hišo sè vso hišno opravo in tudi nekoliko polja. Pa od vsega tega ni hotela prav nič za se imeti, napravila je pobožno vstanovo za vboge. V tej hiši je vsako leto na praznik sv. Janeza Kerstnika pogostila vboge, pa za to gostijo ni porabila dohodkov od hiše, temuč to, kar si je sama težko zaslužila.

Kar si je le mogla odreči, vse je razdelila mej vboge in delila je s toliko ljubeznijo, da jih je ta bolj razveselila kaker dar sam. Siromaki so tudi zato raje poterkali na njena vrata, kaker pa na vrata bogatinov. Kot dobrotljiva mati jim je delila, vse kar je imela, lonce, sklede, nože, obleko, derva, in sama je terpela pomanjkanje.

Njen spovednik pripoveduje, da je ob praznikih, ko je vboge k sebi povabila, prav vse, kar je imela, darovala, tako, da ni za njo in njenega otroka prav nič ostalo.

Ker je Marjeta v vseh ljudeh le Boga ljubila, ji ni delalo težave, tudi sovražnike ljubiti. Neka ženska jo je močno sovražila, hudo zoper njo govorila in slabo razlagala njeno vsmiljenje in ljubezen do vbogih. Marjeta je dolgo časa premišljevala, kako bi se prav kerščansko nad njo zmaščevala. Kmalu je našla, kar je iskala. Tej ženski, ki je bila vbožna, je poslala svoje krilo in pajčolan, kaker tudi dobrih jedi, in da bi skrila to delo kerščanske ljubezni in ponižnosti, ji je naročila, da je to povračilo nekega starega dolga.

VIII. POGLAVJE.

Skerb za čistost serca in goreče hrepenenje po popolnosti.

Vsaki dan se je Marjeta spovedala svojih grehov in tolikokrat pristopila k sv. obhajilu, kolikerkrat ji je to dovolil njen spovednik. Ta dva zakramenta je imela za najmočnejše pripomočke obvarovati se greha in tesnejše se z Bogom skleniti.

Kaker pri vseh njenih opravilih, jo je učil njen božji učnik tudi pri tem, da je mogla postati vredna učenka Kristusova.

Ko je hotela o božiču v čast včlovečenja Kristusovega in da bi počastila visoko materinsko čast Marijino, pristopiti k božji

mizi, jo je Gospod skušal in rekel: „Sladkost, ki jo od mene pričakuješ, sem ti prihranil za praznik mojega ljubega evangelista Janeza. Ta dan boš pri altarju tvojega očeta Frančiška uživala sladkost, kakeršne še nisi nikedar uživala. Jaz nočem, da bi pristopila k sv. obhajilu na dan mojega rojstva, ko se bodo angeljski kori z menoj veselili, temuč jaz hočem, da me v hlevcu jokajočega sè solzami nasiti. In da se pobožniše pripraviš, ti vkažem da na praznik mojega prvega marternika Štefana prav nič z ljudmi ne občuj in tako meni tvojemu stvarniku v svoji duši vredno prebivališče pripravi, Tudi na dan, ko me boš sprejela v svojo dušo, se moraš tako obnašati, da se z menoj s posebno milostjo združiš.

Poslušna hči je storila vse, kar ji je bil Gospod zapovedal. Toda na dan sv. obhajila je morala prestati hudo poskušnjo. Prišel je učenik njenega sinu in zahteval plačilo; naznanilo se ji je, da je njen sin v veliki žalosti skočil v neki vodnjak v mestu Aréco, kar pa ni bilo res; očitali so ji ljudje prevzetnost in nehvaležnost; prišel je njen spovednik in še en redovni brat po imenu Benigen, ki sta jo razne reči spraševala. Marjeta je vsem ljubeznjivo naznanila z raznimi znamenji, da ne sme govoriti. Zvesto je spolnila zapoved Jezusovo, ostala je molčeča in zato je po srečno prestani poskušnji slišala besede:

„Glej, o hči Marjeta, s koliko močjo sem te navdal in koliko stanovitnost ti dodelil! Zakaj prijetno in sladko je bilo za tvojo dušo, molčati pred tistimi, ki so te nadlegovali in nič odgovoriti na njih vprašanja.“

Vsaki dan bolj se je Marjeta odtegovala pogovoru z drugimi ljudmi; skerbno se je ogibala vsega, kar bi jo bilo moglo spominjati na dneve njenega življenja v grehih. Svojemu sinu je zapovedala, naj nikoli ne imenuje keterega sorodnika svojega očeta.

Da bi jo do popolniše čistosti serca pripeljal, ji je Gospod prepovedal na potu, po katerem je vsaki dan hodila, namreč po ulicah mesta Kortone do frančiškanske cerkve, miloščinjo prositi in ji obljubil, da bodo popolnoma zbrisani njeni grehi. O tej obljubi smo vže povedali v šestem poglavji. Rekel ji je: „Napravil sem te v goreč plamen za merzle, da bodo ljubili in goreče nasledovali. Vže si postala zgled grešnikom, da sè vso gotovostjo spoznajo, kako sem pripravljen vsmiljenje jim skazati, kaker sem ga skazal tebi, ako se le pripravijo za to milost.“

„Tebe, o vbožica! izročim kot svoj zaklad vodstvu in varstvu mojih bratov, katerim zapovem, da te, kjerkoli boš, iz ljubezni do mene varujejo in uče. Zakaj zavoljo skerbi in prizadevanja onih bratov za tvoje zveličanje, bo ves red v veliki časti pred svetom.“

Po teh besedah je bila Marjeta močno razveseljena in goreče je molila za svoje duhovne očete.

V vedno večji gorečnosti je enkrat po noči mej osmino praznika razglašenja Gospodovega Boga prosila, naj ji dovoli to milost, da ne bo smela nikedar več zapustiti svoje celice. To je prosila s toliko večim zaupanjem, ker je spoznala, da je postalo njeno telo vže silno slabo. Pa Gospod ji je odgovoril: „Čemu zahtevaš, o Marjeta, vedno vživati moje sladkosti in se braniš okušati grenkosti, ki te za sladkost pripravljajo? Čemu zahtevaš, da te zaprem v celico? Le hodi le na kraj manjših bratov in po navadi ostajaj pri njih. Le hođi na kraj tvojega očeta Frančiška in bodi tamkaj pri sv. maši. Moli me tamkaj ponižno in gledaj me v rokah mašnikov. Pojdi in ne zapiraj se, dokler te jaz nočem skriti.“

Zjutraj je bila tako slaba, da je komaj prišla do samostana. Ko je bila pa enkrat tamkaj, jo je nenadoma prešivila tolika sladkost, da je ostala do večera v molitvi in se vsa vesela vrnila v svojo celico.

V frančiškanski cerkvi ji je dal nebeški nčenik ta nauk: „Moja hči, jaz nočem, da bi govorila s posvetnimi ljudmi. Ako pa zavoljo bolezni potrebuješ njih pomoči, bodi bolj tiha in le kratko in tiho povej ženski, ki ti streže, svoje potrebe. Če me boš natančno slušala, ti bom razodel za te in za moje verne zelo koristne reči. Za manjše brate pa ne velja to povelje, ker skerbe za tvoje zveličanje. Spomni se, koliko ti je vže škodilo občevanje s posvetnimi ljudmi, koliko kazni si si vže zavoljo tega nakopala in si jih še boš, ako se ne poboljšaš. Čem manj boš govorila z ljudmi, tem pogostniše bom jaz s teboj govoril in ti velike milosti podelil.“

Sovražnik duš, hudobni duh jo je večkrat napadel na potu popolnosti, po katerem je tako stanovitno hodila. Prikazal se ji je v raznih podobah, kot mož, kot ženska, kot kača, kot čvetro-nogata žival in ji govoril o raznih rečeh, da bi jo zbeгал. Rekel ji je, da sama sebe goljufa, da se bo pogubila, da jo hoče rešiti iz te celice. Pred oči ji je postavil njeno prešnje življenje in ji

rekel, da ne bo stanovitna do konca ostala v čednosti, združena s Kristusom. Ponujal ji je najboljših jedi in ji prigovarjal, naj jih pokusi. Pa Gospod ji je stal na strani in ji rekel: „Ne boj se, hči Marjeta, in ne dvoji, da ti bom pomagal v vseh tvojih stiskah in skušnjavah“. Podučil jo je in zapovedal, naj se ljudem odtegne, vender pa vse ljubi, naj nobenega ne sodi v sercu, in nikogar ne zaničuje.

Na povelje Gospodovo je zapustila svojo celico ter se preselila v drugo, ki je bila na grajskem hribu blizu mesta. Frančiškani so se sicer branili to ji privoliti, ker je bila preveč od njih oddaljena in ker so se bali, da ne bodo dobili po njeni smrti njenega svetega trupla. Pa Gospod je razgnal vse njih pomislike in Marjeti razodel, da se ji ni treba prav nič bati in da bo v tej celici njemu najlažje služila.

Koliker bolj se je odtergala od sveta, toliko bolj se je tudi odtujila svojemu telesu in prišla do vedno večje čistosti serca.

Ko jo je enkrat njen spovednik dobil zelo oslabiljeno, ji je prigovarjal, naj vživa boljšo hrano. Toda ta sveta duša, ki se je bila vže davno darovala Bogu v svet, živ in dopadljiv dar in je dobro poznala vse zvijače hudobnega duha, je rekla spovedniku: „O moj oče! Pustite, da krotim svoje telo in hrane ne spremenjam. Zakaj sè svojim telesom nočem nikoli miru skleniti in nikoli mu prizanašati. Nikar ne mislite, da je moje telo tako oslabelelo, kaker se zdi. Moj oče, bodite zadovoljni s tem, da sem te velikonočne praznike zoper svojo voljo na vaše ostro povelje mej zelišče pomešala olja.“ In vsa v solzah je rekla na to svojemu telesu: „O moje telo, zakaj mi ne pomagaš služiti stvarniku in odrešeniku? Zakaj nisi serčno in močno za njegovo službo, kaker si bilo nekedaj močno za prestopke njegovih zapovedi? Ne toži, ne zdihuj, ne delaj se na pol mrtvo, zakaj nositi moraš breme, katero sem ti naložila, kaker sem jaz nosila tvoje breme v razžaljenje našega stvarnika.

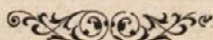
„O moj Gospod in kralj! O ti lepota svetnikov, moj Jezus, ti krona tvojih izvoljenih! Zavoljo bridkega keliha, ki si ga zame pil, hrepenim ne le zderžati se telesne hrane, temuč, če bi bilo mogoče, tisočkrat na dan vmreti, da ohranim pri življenju svojo dušo.“

Jezus je odobril vse, kar je govorila, in rekel: „Hči moja, vse to povej bratu Junti in vedi, da kristjani in moji služabniki ne morejo v tem življenju v popolnosti živeti, ako se ne varujejo

požrešnosti; zakaj brez zmernosti v jedi in pijači se ne da vkrotiti mesena poželjivost in toliko več napadov mesa morajo terpeti tisti, kateri zaničujejo ta pripomoček zderžnosti.“

Goreča spokornica Marjeta nadalje ni drugega vživala, kaker malo kruha, orehov in mandeljnov.

Vender vse to še ni bila popolnost, temuč le pripomoček in pot k popolnosti.

Stanovitnost v terpljenju,

h kateri nas spodbuja čast. Katarina, angleška kraljica, vdova tretjega reda.

Katarina je bila hči kralja Ferdinanda V. na Španjskem in njegove soproge Izabele. Vzgojila sta blago hčerko v pravi pobožnosti in strahu božjem. Vže v 16. letu njene starosti sta jo zaročila z Arturom, starejšim sinom angleškega kralja Henrika VII. Ko je pa njen ženin vže čez pet mescev potem vmerl, se je hotla Katarina verniti v domovino. Kralj Henrik, kateremu se je ona jako priljubila, pa jo je prosil, da naj ostane na Angleškem, in da naj se poroči z njegovim drugim sinom Henrikom. Ker so to želeli tudi njeni stariši, je v to privolila, na kar so prosili v Rimu za potrebno dovoljenje. Mej tem je vmerl kralj Henrik, kateremu je bil naslednik njegov sin ko Henrik VIII. Kmalu potem sta se slovesno poročila, in z veliko slovesnostjo se je obhajalo tudi kraljično kronanje. Te slovesnosti niso pa nič veselile njenega serca.

Kraljica Katarina je vstajala zjutraj zgodaj; priprosta je bila njena obleka; pod njo je zmirom nosila spokorno obleko tretjega reda sv. Frančiška, v keterega se je že prej bila vpisala. Vsaki dan je bila pri sv. maši; tudi več ur na dan je prebila v pobožni molitvi; vsaki teden je prejemale sv. zakramente ter se oistro postila, posebno na dni pred Marijinimi prazniki; te dneve ni vživala nič razen kruh in vodo. Jako je pa pazila na dobro vzgojo svojih petero otrok.

Ves drugačen je pa bil kralj Henrik; vdal se je popolnoma vsem sladnostim pohotnega dyorskega življenja ter se vergel celò v prešušno občevanje z neko dyorsko gospodičino, žalostno

slovečo Ano Bolejno. To grešno občevanje je bilo za Katerino vir vsakoverstnega terpljenja.

Od brezbožnih dvornikov našuntan, je kralj dan za dnevom napredoval v nevoljnosti proti pobožni kraljici, govore, da je njih zakon neveljaven, ker je bilo neveljavno papeževo dovoljenje; zato je zahteval, da se razveže in mu dovoli poročiti se sè zloglasno Ano Bolejno. Ali sv. oče papež Klemen VII. so po dolgem razpravljanju te važne zadeve razglasili ta zakon ko veljaven in nerazvezljiv.

To je tako razkačilo spridenega kralja, da se je precej ločil od sv. Cerkve, se razglasil za poglavarja cerkve na Angleškem, ter ob enem vkažal duhovnike in vernike, kateri se ne bi hotli temu podvreči, vsmertiti ali pa izgnati.

Pobožna kraljica se ve da ni hotla priterditi takim brezbožnim naredbam njenega moža, zato jo je kralj zaverigel in se slovesno poročil s prešuštnico Ano Bolejno.

Vboga Katarina od moža zaveržena, in ločena od otrok, na vsak način zasramovana od dvornikov, se je podala v samotni kraj, kjer je večkrat terpela pomankanje tolažbe sv. zakramentov, ker zvesti duhovniki in redovniki so bili strašno preganjani. Njen posebni dušni voditelj bl. Janez Forest, marternik prvega reda sv. Frančiška, jo je kakšenkrat skrivaj pismeno tolažil.

Te in druge grozne britkosti je pa pobožna kraljica vdana v voljo božjo radovoljno prenašala, dokler je ni Bog k sebi poklical dne 6. januarja leta 1536.

Pomisli, pobožni bravec, kakšen razloček je bil mej dnevom, ko je bila Katarina slovesno kronana ko angleška kraljica, in dnevom, ko jo je kralj zaverigel in so jo dvorniki zasramovali, ko je morala zapustiti kraljevski dvor, ter zapuščena od vsih se podati v samoto. In glej, v božjih očeh je bil ta dan veliko slavniji ko prvi. Res na dan kronanja jo je vse blagrovalo — ali kako hitro je ta sreča minila! Ko je pa šla v pregnanstvo, blagrovala so jo nebesa: „Blager se tistim, kateri zavolj pravice preganjanje terpijo, ker njih je nebeško kraljestvo.“ Mat. 5. 10. To blaženost vživa ona še denes, in vživala jo bo na vekomaj!

Kakšno se je pa pokazala pobožna kraljica v tako dolgem terpljenju? Ona ni samo radovoljno prenašala začetek terpljenja, keder jo je začel kralj sovražiti; ostala je stanovitna tudi ta-

krat, ko jo je kralj od sebe pehnil ter jo vergel v morje terpljenja. V takem položaju je terpela več let; v največih britkosti se ni tožila in ni godernjala, temuč vdana v voljo božjo radovoljno prenašala vse, kar je čez njo prišlo.

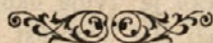
Na tak način je po besedah sv. Bernarda zadobila nebeško krono: „Tistim, kateri začnejo, je plačilo obljubljeno, daje se pa le stanovitnim.“ Tudi nam more le taka stanovitnost zagotoviti večno krono. Neketeri prenašajo terpljenje serčno in v božjo voljo vdani le v začetku. Ako pa to terpljenje raste in traja več časa, takrat obupajo, naveličajo se ga in celò godernjajo čez božje naredbe. Le „kedor ostane stanoviten do konca, se bo zveličal.“ Mat. 10, 22.

Kaka sredstva je pa imela pobožna Katarina, da jej je bilo mogoče stanovitno prenašati tako mnogoverstno terpljenje? Ona je vže v mladosti spoznala ničemernost posvetnega blišča; ni se mu pustila oslepiti; oči je imela zmirom obrnjene na nebeško, neminljivo bliščobo.

Pobožne vaje in ljubezen do zatajevanja same sebe, so ji britko življenje zmirom bolj uterjevale v sv. veri. Tudi v terpljenju je ostala zvesta svojim pobožnim vajam, in ker je gledala na prihodnje in ne na sedanje, je vse lahko prenašala, spominjaje se besed sv. Pavla: „Terpljenje tega časa ni nič v primeri sè slavo prihodnjega, kteri se bo v nas razodela.“ Rim. 8, 18.

Ako hočemo dospeti tudi mi do slave, ki jo vživa na onem svetu ta pobožna, na tem svetu tako skušena kraljica, moramo posnemati njeno stanovitnost v terpljenju, in vsmiljenje božje nam bo dalo moč enkrat ta cilj doseči.

P. H. R.

Sv. Franciška Saleskega nauki o popolnosti.

Tri važna pravila za te, ki po popolnosti hrepenijo.

To ti pravim, kar je pisano v sv. pismu, v tretji knjigi kraljev: „Gospod ni v vetru, ne v nevihti, ne v potresu, ne v ognju, ampak v prijetnem šumljanju sapice“. (19. 11, 12). Po popolnosti se mora mirno in krotko hrepeneti, ne pa sè silo in ne-

mirom. Le pusti Bogu delati, kaker on sam hoče, in nikar preveč na se ne misli. Ti pa želiš nekaj pravil glede tega; na jih drage volje.

Pervo pravilo je to, da skleni sploh in v posebnih okoliščinah Bogu služiti tako, kaker veš in znaš, ne da bi začel prevdarjati, kako bi mu bilo bolje služiti. Saj veš, da Bog sploh želi, naj mu služimo s tem, da njega nad vse ljubimo, bližnjega pa kaker sami sebe. Posebno pa hoče, da svoje vodilo ali pa dolžnosti svojega stanu spolnjuj. To je zadosti. Stori pa to dobrovoljno in s priprostim srcem. Silno napenjanje duha, ali bistrournna iznajdljivost ne pomaga nič.

Nikar ne preiskuj, ali si že popolnost dosegel ali ne, to nič ne koristi. Ako bi bili mi najpopolnši ljudje na svetu, vender ne bi smeli tega nikedar znati niti na to misliti, ampak vedno bi se morali šteti za nepopolne. Da smo pa tudi res taki, o tem še dvojiti ni treba.

Nikedar se toraj ne čudimo, ako nepopolnosti na sebi opazimo; ker na tem svetu ni mogoče drugači. Zavoljo tega pa nikakor ne smemo biti žalostni, ker se ne more temu v okom priti, ampak ponižati se moramo. Tako bomo svoje pogoške popravljali in se polagoma boljšali.

Nepopolnosti nam bodo vedno ostale. Zavoljo tega se pa ne moremo izgovarjati ali opravičevati, ako na svoje spopolnjevanje ne pazimo, in nasprotno, ne sme se nam zameriti, ako popolnosti nikedar popolnoma ne dosežemo, ker s popolnostjo ni tako kaker z grehi. — Preiskavanje torej, ali je kedo že popolnoma, je samo prazna potrata časa. S tem se samo duh vtrudi, da je nesposoben za kaj boljšega.

Drugo pravilo, katero iz pervega izvira, je zapopadeno v Kristusovih besedah: „Ako je tvoje oko čisto, bo vse tvoje telo svetlo“ (Mat. 6. 22). Bodi čist, priprost v mišljenju. Pusti tisto obilno in prebistrournno premišljevanje; imej priprosto serce in zaupaj na Boga.

Prosim te, nikar se preveč ne oziraj na reči, ki ti nič mari niso; na Boga in na sebe se oziraj. Za te ni na svetu drugega kaker Bog in ti. Vse drugo ti ni nič mari, kaker edino le toliko, koliker ti kaj Bog zapoveduje in kaker ti zapoveduje, koliker se to nanaša na čast božjo in zveličanje tvoje duše.

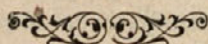
Boga ne najdeš nikedar brez dobrote, in sebe ne brez reve in pomanjkanja; videl boš, da je tvoja reva predmet njegove dobrotljivosti in vsmiljenja.

Ne pečaj se tudi s preiskovanjem, kaj delajo drugi, ali kaj bo iz njih. Svojega bližnjega glej vedno z dobrim neumljivim priprostim očesom. Ne vstavljaš se pri ptujih nepopolnostih. Posnemaj bečele, serči iz cvetlic in zelišča med, ne strupa.

Moje tretje pravilo je, da posnemaj male otročiče. Ko jih vodijo matere s povodcem pod pazduho, stopajo brez strahu naprej, ter se semtertje ozirajo in ne pazijo ali stopijo prav ali ne, kar se sicer zavoljo njih slabih nožic tudi zgodi. Tako hodi tudi ti urno po svojem potu naprej, ne da bi se ustavljal, ako se tudi tu in tam kaj spotakneš. Saj si prepričan, da te Bog prideržuje z dobro voljo tvojo in terdnim sklepom, ki ti ga je vdihnil, da mu služiš. Vsako toliko časa se mu verzi v naročje in serčno ga poljubi. — Veselo in odkritoserčno stopaj po svojem potu naprej; in ako morebiti ne čutiš veselja, hodi vsaj zaupljivo in serčno.

Ljubi tisto sveto čednost, ketera ima poterpljenje s pomanjkljivostmi in slabostmi bližnjega, in tako boš izpolnil zapoved Kristusovo, pa nauk sv. Pavla. (Gal. 1, 2).

P. —n—n.

Življenje častitljivega brata Petra Bardesija.

P. C. L.

4. Poglavje.

N o v i c i j a t.

Brat Peter, kaker ga bomo odslej imenovali, je tako začel svoje poskušnje leto ali novicijat, da bi pokazal, je li sposoben za frančiškanko življenje ali ne, in je li vreden, da bi se končavši skušnjo sè sveto slovesno obljubo za vedno v red sprejel. Serafinske čednosti, ki jih je že ko svetovni človek tolikanj ljubil in v djanju zverševal, so se v redovnem stanu tolikanj lepše in popolnejše razvijale. Leto poskušnje je namreč za novince v marsičem zelo težavno, ker mora storiti in z veseljem, ali vsaj s popolno vdanostjo prestati, marsikaj, kar mu poprej, ko je mej svetom živel, ni bilo treba. Bosonog v sandalijah hoditi, glavo imeti postriženo, za obleko težko haljo iz debelega sukna opasano s terdim vožem, že to ni tako lahko za nevaje-

nega mladeniča. Zraven se pridružijo pogoste molitve, dolgotrajno petje cerkvenih psalmov in večkratna premišljevanja ne samo po dnevi, ampak tudi sredi noči, keder bi človek najraje počival; tudi to ni vabljivo za človeka, ki je bil poprej navajen noči brez skerbi prespati. Po leti, v vročini, mu je habit težak in se v njem mnogo poti, po zimi pa ga tudi ne obvaruje pred mrazom, ker je edina njegova obleka. Veliko je zatajevanje, v katerem se mora novic vaditi; krotiti mora svoje zunanje in notranje čute, n. pr. ne sme govoriti, s komer bi se mu ljubilo, svojim očem ne sme vse prostosti dajati, da bi se okolu oziral in gledal kar bi hotel; iz samostana mu ni dovoljeno iti, keder bi se mu dopadlo, še iz celice ne sme brez dovoljenja svojega magistra. Ali ni tudi to težavno za tega, ki je bil poprej sam svoj in je šel, kamer je hotel, in storil, kar se mu je poljubilo? Zapertemu biti mej štirimi zidovi ne da bi smel prosto občevati se syojimi sorodniki, prijatelji in znanci, niti ustno niti pismeno, kolikim bi bilo to tako lahko? In ko se mora očitno obtoževati pregreškov in prestopkov, ko mora v pokoro večkrat tla poljubljati in samega sebe po golem telesu bičati, ali bi ne moglo to marsiketerega zapeljati, da bi redovniško obleko slekel in se nazaj vernil mej svet, k svoji družini, ki ga morebiti željno pričakuje in bi ga z odpertimi rokami sprejela? V resnici, novinec, ki hoče pokazati svoj pravi poklic za redovniški stan, mora biti tako rekoč brez mesa in brez svoje volje, on mora biti odtergan od sveta in nekako prerujen za nebesa, sicer ni sposoben za redovnika in za samostansko življenje. Te težave, premagovanja in razna krotjenja res da prestrašijo tiste, ki nimajo poklica za redovnike, tiste pa, ki so tako srečni, da ta poklic v sebi čutijo, le še bolj spodbujajo k takemu spokornemu življenju in žrtvovanju samega sebe, zakaj prepričani so, da si s tem zagotavljajo večno življenje polno nepopisljivih sladkosti. Terpeti za njega, ki je poprej za nas terpel in se vmoriti dal, je pač sladko; z Jezusom hoditi gori na Kalvarijo in po ozki ternovi poti ž njim križ nositi je spodbudivo za tistega, ki premisli, da od kraja terpljenja je le kratka pot do gore spreminjenja, Tabora. Terpeti in ljubiti, ljubiti in terpeti, to je, kar človeka pripelje do kerščanske popolnosti in to dvoje je tedaj tudi poglavitno, v čemer obstoji leto poskušnje.

Kako pa je br. Peter to dvoje v novicijatu spolnjeval? To nam pripoveduje prevzvišeni gospod Don Lorenzo Garsija Enrikes

in spričujejo mnogi njegovi sobratje, ki enoglasno pravijo, da je novinec br. Peter, odkar je vstopil v samostan „naše Gospe“ začel vaditi se v vsih čednostih in pobožnostih v taki meri, da so se drugi redovniki, in če so bili še tako popolni, nad njim zgle- dovali in ga visoko častili, ker so občudovali njegovo veliko po- polnost. Kaj čuda torej, ako so vsi v brata Petra stavili naj- lepše upanje, da se bo enkrat odlikoval v svetosti, in se je to upanje še vedno bolj množilo, koliker bolj se je leto poskušnje koncu približevalo. Niso pa samo tako upanje o njem v sebi go- jili, ampak so se tudi prizadevali njegove čednosti posnemati in vedno bolj napredovati v popolnosti življenja in natančnem in strogem spolnjevanju svetega vodila. Nikaker pa niso mogli raz- zumeti, kako je mogla tolika gorečnost in tolik duh spokornosti napolnjevati mladeniča, ki je najlepša leta svojega življenja pre- živel sredi spačenega sveta, kjer je tolikanj priložnosti, da člo- vek, če ne popolnoma spriden, vsaj mlačen postane. Nam se pa to ne zdi čudno, ko smo slišali, kako nedolžnega se je obvaroval v otročjih in mladeniških letih, akoravno je bil večkrat napaden od skušnjav; ko smo videli, kako se je prostovoljno v pokor- jenju vadal in kako goreče je Marijo častil; kako je bil, ko je še mej svetom živel, popolnoma v Boga vtopljen, in da je bil tako rekoč že frančiškan, preden je bil sprejet mej brate sera- finskega sv. očeta, Frančiška Asiškega.

Pa zelo bi se motili, ako bi mislili, da je br. Peter brez vsake vojske tako napredoval v duhovnem življenju, ne, tudi on se je moral močno bojevati z njim, ki je od začetka zagrizen sovraž- nik neumerjočih duš in mu ni nič bolj zoperno kaker to, če vidi, da si človek na vso moč prizadeva svojo dušo rešiti. Ko je nam- reč nekoliko mesecev poskušnje preteklo, je zapazil, da se je v njegovi duši hud boj začel. Ko je videl namreč nasprotnik vsega dobrega, kako Peter bolj in bolj napreduje v popolnosti, ga je hotel preslepiti z maloserčnostjo. V tem hudem času ni čutil več tolikega veselje nad tem, da je sin velikega očaka sv. Frančiška. Življenje v samostanu ga je začelo z nekim strahom begati. Velike dolžnosti, ki jih je imel se sveto obljubo nase vzeti, so ga plašile. Prišlo mu je na misel njegovo poprejšnje nedolžno življenje v svetu in nekaj mu je reklo, da bi tudi brez svetih obljub pokorščine, vboštva in čistosti ravno tako mej svetom mo- gel pokorno, vbožno in čisto živeti. Vse to je zbeganemu no- vincu tolikanj bojevanja prizadevalo, da bi bil kmalu premagan,

ke bi ga ne bila neka nevidna moč podpirala in okrepčevala ter mu v spomin klicala njega, v katerega imenu mu je Marija govorila. Božji skrivni glas mu je govoril v duši: Kaj bi te plašilo življenje, h kateremu te je Gospod poklical? On, ki prihiti na pomoč slehernemu, kateri trdno vanj zaupa, on, kateri daje tudi potrebne pomočke, da stanoviten ostane, koger je poklical k popolnosti, on naj bi dopustil, da bi te skušnjava premagala? Pri teh in enakih oserčujočih mislih je pobožni novinec pokleknul pred podobo Marijino ter bolj sè zdihljeji kaker z besedami prosil, da bi ga tolažila in krepčala. „O Marija, tako nekako je zdihoval, o sladka moja mati, poglej v kaki stiski je tvoj vbogi služabnik. Jaz hočem biti tvoj, ves tvoj. Ti si mi zapovedala, naj se odpravim na ta sveti samotni kraj, ker je bila to volja tvojega božjega Sinu. Jaz hočem spolniti tvojo in njegovo voljo. O Marija, hiti mi na pomoč, odvzemi iz mojega serca boječnost, ki ga napada. Jaz te ljubim, o Marija, ljubim te iz serca, usmili se me vbozega; daj mi moč, da premagam strah, ki me navdaja, da se več ne ozrem nazaj, ko sem roko položil na oralo, da ne postanem nezvest, tebi, o Marija, draga mati moja! Saj si ti edino veselje mojega serca, moje edino upanje, edina pomoč mojega večnega zveličanja, edino sonce, ki razsvetljuješ mojo dušo ter jo vznemirjeno vpo-kojiti moreš“. In Marija je tako otročje zdihovanje rada vslišala; jasno je postalo v razburjeni duši pobožnega brata Petra, podvojeno veselje redovniškega stanu je napolnjevalo njegovo serce in po taki zmagi oserčen je še bolj vstrajno hitel po poti čednosti in popolnosti.

Leto poskušnje se je tako koncu približalo in prišel je za brata Petra presrečni dan, ko je imel storiti sveto slovesno obljubo. S koliko gorečnostjo se je na to slovesnost pripravljaj! Kako je pridno izpraševal svojo vest, da bi še enkrat opravil splošno spoved celega življenja, ali vsaj vesoljno spoved preteklega leta! Pa kaj naj bi se spovedal, da se je v letu poskušnje pregrešil on, ki je do dne svojega vstopa v samostan tako čisto ohranil kerstno nedolžnost? Ni čuda, da je tudi za tedaj njegov spovednik pričal, da se je brat Peter tudi v novicijatu čistega in nedolžnega ohranil in je bil kaker otrok, ki ga ravno kar od svetega kersta prineso.

Hudobni duh pa, ki se po zadnji skušnjavi ni več upal brata Petra nadlegovati, je vender le zdaj, ko je pobožni novinec namerjal, da se sè svetimi obljubami za celo svoje življenje

posveti redu sv. Frančiška, pokazal svoj peklenški serd. Ko je namreč br. Peter klečal pri altarju pred svetim Rešnjim Telesom in je izgovoril svete obljube ter mu je duhovnik rekel, ako bo to zvesto spolnjeval, da mu obljubi namestu Boga večno življenje, takrat so vsi začutili grozen potresni sunek. Redovniki so preplašeni iz cerkve zbežali in ko so se čez nekaj časa zopet tja vernili, zabobnelo in potreslo se je vnovič. Tudi zdaj so še bolj preplašeni vun skočili, pa ko so zopet v cerkvi bili, jim predstojnik zapove, da se nima nihče premakniti iz cerkve, če bi se tudi še v tretje potreslo, ker frančiškan se ne sme smerti bati. In res ko se je še v tretje in naj bolj potreslo, se nobeden ni zgenil in vsi so mislili, da se ta potres ni zgodil po naravni poti, mariveč da ga je napravil hudobni duh, ki mu nikakor ni dopadlo, da se je pobožni novinec s svetimi obljubami popolnoma Bogu izročil. To se je zgodilo na praznik Marijinega rojstva leta 1667.

Francišškanski misijoni.*)

Sv. Frančišek Serafinski je ves gorel za božjo čast in zveličanje duš, zato je po Jezusovem zgledu pridigal ne le vernim na Laškem, šel je tudi nevernim oznanjevat sv. evangelij in pošiljal v misijone svoje učence širit sveto vero mej nevernike in krivoverce. Od sv. Frančiška do današnjega dne torej vedno nahajamo njegove duhovne sinove, frančiškane, v misijonih in sicer v vseh peterih delih sveta. Mnogo izmej njih je dalo življenje za sveto vero in sveta cerkev je prištela neketere mej zveličane, neketere pa že mej svetnike, kaker sv. Berarda in njegove tovariše, perve marternike v redu, potem sv. Daniela in tovariše marternike, i. t. d. Neketeri bravci „Cvetja“ se še spominjajo, kake slovesnosti so bile, ko so prišteli ranjki sveti oče papež Pij IX. japonske marternike mej svetnike leta 1862.

Zdaj je v našem frančiškanskem redu čez 16 tisoč redovnikov in izmej teh je skora! 3 tisoč misijonarjev, ki razširjujejo sveto vero v Evropi, Aziji, Afriki, Ameriki in Avstraliji.

*) Glej Müller, Geschichte des h. Franziskus und der Franziskaner I. B. 1883; Acta Ord. Min. an. XI.; Directiones singul. superior. 1897. in Franjevački Glasnik God. 12. 1898. Imena krajev so v naših virih tako pisana, da je včasih težko vedeti, kako se izgovarjajo; iskali smo in skušali zadeti pravo, ali se nam je vselej posrečilo, ne vemo.

V Evropi.

Frančiškanski red ima neketere samostanske šole (kolegije), kjer se pripravljajo mladi frančiškani za misijone. V Rimu je kolegij sv. Antona Padovanskega za ves red. Posebej ima Irska provincija tako šolo v Rimu v samostanu sv. Izidora in drugo v Kapraniki v sabinskih gorah blizu Palestrine. V Napolju na Laškem imajo frančiškani šolo za spreobrnjenje in odgojo maverških otrok v Afriki. V Pastrani (blizu Madrida) in v Konsuegri na jugu od Toleda na Španskem se učijo frančiškani za misijonarje na Filipinskih otokih, pri Sv. Jakobu v Kompostelji se pripravljajo za misijone v Sveti Deželi in v Maroku; drugod za misijonarje na otokih Kubi, Puertoriko, Fernando Póo.

Misijoni na Turškem.

V Albanijo so prišli frančiškani precej v začetku reda; leta 1240. so že sezidali cerkev v mestu Lešu (Alessio). Leta 1832. so tam Turki zaterli frančiškansko provincijo, ki je imela 26 samostanov. Albanski misijoni so zdaj razdeljeni v pet apostolskih prefektur, namreč v epirsko, macedonsko, staroserbsko, púlatsko in kastratsko, in imajo štiri nadškofije: v Baru, Skadru, Draču in Skoplju, in tri škofije v Lešu, Púlati in Sapi. Zdaj ima frančiškanski red v albanških misijonih enega nadškofa, prevzv. p. Simona Milinoviča (černogorskega nadškofa) in dva škofa p. Nikolaja Markona in p. Gabriela Neviana.

Apostolska prefektura v Epiru, ima zdaj skoraj 9 tisoč duš, katoličanov je pa mej temi samo 4 tisoč in pol; v ti prefekturi je bila negdaj lepa frančiškanska provincija, zdaj ima samo 7 far, 16 mašnikov, 18 klerikov in dva brata lajika; predstojnik je v „Cvetju“ že imenovani p. Avguštin Zubac (Zobec).

Fare in glavne misijonske postaje so: Bisa, ki ima še 6 drugih postaj.

Leš (Alessio), škofija sè štirimi misijonskimi postajami.

Lači — Sebaste ima postajo s hospicom (hiša, kjer prebivajo dva ali trije ali tudi več redovnikov, ki se pa ne šteje mej prave samostane) v Rodigu.

Trošani (Trosćiani) sè šolo (kolegijem).

V Skadru imajo frančiškani hišo za misijonske potnike, redovno šolo (kolegij) in še drugo šolo.

Apostolska prefektura v Macedoniji ima 2 276 katoličanov in pet far namreč v Prévezi (Prevesia), Pédani (Pédana), Luriji

(Luria), Basiji (Basia) in a Biskasiju (Biscasio). V ti prefekturi je zdaj 6 misijonarjev dva brata lajika in dve šoli.

Apostoljska prefektura v Stari Serbiji. Misijonske postaje s farami so v Zumbi, Djakovi s hospicem, Peči (Ipek) in v Janjevu. Misijonarjev je pet.

Apostoljska prefektura Pulati. V ti prefekturi je škofija in 13 tisoč katoličanov, frančiškanski škof nimajo drugih duhovnikov, kaker frančiškane, ki opravljajo sledeče fare: Plauti, Šala (Sciala), Nikai Toplána, Martúri, Dušmáni, Šosi, (Sciossi), Kiri, Raja (Raya), Žovánji (Giovagni).

Apostoljska prefektura Kastráti (Castráti). Ta prefektura je v barski (Antivari) in v skáderski nadškofiji (Scútari) in na Černi Gori, ima 14 tisoč katoličanov, 13 misijonarjev, tri brate lajike in 15 šol.

Bolj imenitne misijonske postaje so :

Baiza (ali Bazija ?) z odvisnimi postajami Kapljica, Buznite, Vič, Polaj.

Kastrati (Castrati) s postajami Gória, Narkaj, Trabomir.

Arapšia (Arapsia) z odvisnimi postajami : Drumaj, Harelne.

Trabuina (Traboína) z odvisnimi postajami : Vuk-Salkaj, Trabunaimaem.

Selce z odvisno postajo : Visgueve.

Vulki-Nikei (pisano tudi Vuckli-Nikei).

Gruda.

Na Černi Gori so te misijonske postaje : Podgorica, Trepči, Koča, Šestani, Livari. V Cetinju zidajo cerkev sv. Antona Pado-vanskega črnogorski nadškof Šimon Milinović, kaker je že znano bravcem „Cvetja“.

„Franjevački Glasnik“ pravi, da hodijo misijonarji po trikrat na leto na gore Selce, Vulki in Nikei, da spovejo, obhajajo in drugo duhovno opravilo opravijo vbogim ljudem, ki varujejo črede. Frančiškanski misijoni v Albaniji, pravi dalje ta list, so vbogi, zelo težavni, fare so zelo raztresene, hribi in gore pa zelo sterme.

Apostoljska prefektura carigrajska. Ta prefektura je na Turškem in Gerškem in ima tri škofije in sledeče misijonske postaje za katoličane in sicer v patrijarškem vikarjatu v Carigradu :

Sv. Marija v Peri, kjer prebiva apostoljski prefekt, ima čez sto tisoč duš, pa samo pet tisoč katoličanov, šole za dečke in dekleta.

Sv. Pacifik na Prinčevskih otokih blizu Carigrada s postajami Prati, Antigoni in Halki. Ti otoki imajo po leti kakih 6 ti-

soč ljudi, mej njimi morebiti tisoč katoličanov, ki imajo tu tudi šole; po zimi pa jih ostane malo, ker se menda vernejo v Carigrad. Drugi štejejo na teh lepih otočičih okoli 3000 prebivavcev.

V Zmirnski nadškofiji so te misijonske postaje:

Zmirna, Matere božje čistega spočetja, ima dvesto tisoč ljudi raznih ver; katoličanom je pa samo tri tisoč, ki imajo svojo šolo.

Burnabad, presv. imena Marije, ljudi je okoli dvanajst tisoč, katoličanov pa 4 sto, imajo šolo.

Magnezija v Lidiji (Manisa) ima skoraj 70 tisoč ljudi, ki so skoraj sami turki; katoličanov ima samo 80.

Na otoku Mitilini (Lesbos) je trideset tisoč ljudi in samo okoli sto katoličanov; misijonske postajo so: Aivalis, (Aivalik?) Adramiti, Dihili (Dichili) in Moskonija (poslednje je poseben otočič, perve tri postaje so na sosednjem bregu Male Azije).

V škofiji na otoku Rodu:

Otok Rod ima trideset tisoč ljudi, mej temi je samo 300 katoličanov. Ta postaja ima hospic, faro in šolo, kjer učijo frančiškanke.

V škofiji na cikladskem otoku Tinu (Tino).

V ti škofiji živi 12 tisoč ljudi. Katoličanov je tri tisoč in petsto; frančiškani imajo tam dva hospica in faro, frančiškanke pa šolo.

V misijonskih postajah carigradske prefektore je 27 duhovnikov frančiškanov in 10 bratov lajikov, verni teh postaj govorijo gerško, turško, laško, francosko.

V avstrijski bolnišnici v Carigradu je frančiškan bosanske provincije p. Florijan (Cvjetko) Nadajević.

Razen naštetih misijonskih postaj so v Evropi frančiškanske pokrajine ali provincije, ki veljajo za misijonske, ker so mej Turki, protestanti in razkoljuiki; take provincije so:

bosanska, ki ima 8 samostanov, 250 frančiškanov, 75 far s 130 tisoč vernih;

hercegovska, ki ima samostanov in hiš s farami 31, frančiškanov 83, katoličanov pa čez 78 tisoč;

štiri poljske provincije, litvanska in ruska provincija;

angleška, ki ima 10 samostanov, 11 far in 100 redovnikov;

irska, ki ima 13 samostanov s farami in 91 redovnikov;

holandska, ki ima 6 samostanov 24 far in 341 redovnikov.

(Dalje prih).

Kako naj se obnašajo udje tretjega reda.

II. Pri sv. maši, spovedi in drugih bogoslužnih obredih.

Udje tretjega reda so dolžni, kaker vsak kristijan, pri sv. maši biti vsako nedeljo in zapovedan praznik. Kaker udje tretjega reda pa naj bodo, ako morejo, vsak dan, ali tako naj bodo, da bodo dajali drugim lep zgled; zakaj cerkev je hiša božja, svet kraj, hiša molitve. Že v stari zavezi je rekel Bog Mojzesu, ko je hotel stopiti h gorečemu germu: „Ne bližaj se lesem, zakaj mesto, ki na njem stojiš, je sveta zemlja.“ (2. Moz. 3, 5). In kralj David poje (ps. 92, 5): „Tvoji hiši se svetost spodobi, o Gospod, na večne čase.“ In kaj se ne bi spodobila! Saj je Bog sam prebival v šotoru, ki ga je po božjen vkazu in njegovih natančnih določilih dal narediti Mojzes, in prebival je tam, ne le, ker je sploh Bog povsod, temuč s posebno pričujočnostjo. „Ko je bilo vse dokončano“, pripoveduje Mojzes (II. 40, 32), „je pokrila oblak šotor spričevanja in *veličastvo Gospodovo ga je napolnilo*“. In ko je Salomon sezidal tempelj in „dokončal molitve, ki jih je opravljal, je prišel ogenj z nebes in povžil žgavne daritve in druge daritve in *veličanstvo Gospodovo je napolnilo hišo*. In duhovniki niso mogli iti v tempelj Gospodov, zato ker je bilo veličastvo Gospodovo napolnilo tempelj Gospodov „in Bog sam je povedal Salomonu:“ Izvolil in posvetil sem to mesto, da bo moje ime tu na večno in da ostanejo *moje oči in moje serce* ondi vse dni.“ (2. Kron. 7, 1. 2. 16). V jeruzalemskem tempelju je torej v resnici Bog sam prebival, ne kaker povsod, ker je vsega pričujoč, temuč z neko posebno, izvoljenemu ljudstvu namenjeno pričujočnostjo. Koliko spoštovanje je šlo torej temu svetemu mestu, najsvetejšemu na svetu! Ali pa ne gre enako spoštovanje tudi našim cerkvam? Vsak katoliški kristijan mora vedeti in verovati, da tudi v naših cerkvah prebiva pravi živi Bog, in sicer tudi ne le kaker povsod drugod, temuč, kjer koli se hrani presveto rešno telo, prebiva Bog tudi sè svojo prav posebno pričujočnostjo, namreč ko Sin božji, ki se je za nas včlovečil; da nas odreši in nam je celo svoje presveto meso zapustil v hrano našim dušam. Tudi našim cerkvam torej, zlasti župnim in samostanskim, kjer je vedno shra-

njeno presveto rešno telo, gre prav ta čast, če ne več, kaker Salomonovemu tempeljnu v Jeruzalemu. Zatorej, predragi bratje in sestre, vstopajte v cerkev vedno z največim spoštovanjem in zadržite se notri zmirom kaker se spodobi pred obličjem živega Boga.

Da ne zamudite službe božje, pojdite od doma o pravem času. Po potu ne imejte nepotrebnih posvetnih pogovorov; posebno se varujte godernjanja in tako navadnega opravljanja: to bi vas ne le potem v cerkvi lahko zelo motilo v molitvi, temuč je tudi že samo na sebi greh. Če pridete kaj časa pred začetkom službe božje, ne mudite se po nepotrebnem pred cerkvijo, da bi derli noter še le ko vkup zvoní. Vstopite prej, da se lepo pripravite. Noter grede lahko rečete v sercu s kraljem Davidom: „Jaz bom zavoljo tvojega obilnega vsmiljenja vstopil v tvojo hišo“ (ps. 5, 8). Pri vratih veste, da je kamen z blagoslovljeno vodo. Katoliški kristijan se, ko vstopi, pokropi in pokriža. Zraven lahko reče natihoma besede 50. psaljma: „Pokropi me s hisopom in bom očiščen, operi me in bom bel bolj kaker sneg“. Ako vstopita ob enem dva vstrijc, je primerno, da tisti, ki gre tikoma mimo kropilnega kamena drugemu poda na perstih blagoslovljene vode; oni naj se mu v zahvalo molče nekoliko prikloni z glavo in potem se oba pokropita in pokrižajta. Berž na to obrni pogled proti tabernakeljnu in vpogni desno koleno tako globoko, da se boš ž njim za trenotek doteknil tal; to je zapovedano ne samo duhovnikom, temuč vsakemu katoliškemu kristijanu; vi tretjeredniki pa dajajte drugim v tem dober zgled. Ko si to storil, pojdí na svoj navadni prostor, vsaj na deželi moški na moško, ženske na žensko stran; poklekni tam na obe kolena, počasti presveto rešno telo in potem mirno in zbrano čakaj na službo božjo. Kedor je star in slaboten, naj sede, ako ima kam; kedor je mlad in krepak naj stoji. Gerdo bi bilo videti, ako bi sedela mlada in močna oseba, zraven nje pa bi stara in slabotna morala stati, ker nima svoje klopi. V resnici se nam nikaker ne zdi primerno prodajati ali v najem dajati cerkvene klopi. V cerkvi naj bi ne bilo razločka mej bogatimi in vbozimi, cerkvene klopi naj bi bile za stare, bolehné in slabotne ljudi brez ozira na bogastvo in vboštvo. Ali ako je v tvojem kraju vže stara navada, da se klopi v najem dajejo, in ti te navade ne moreš odpraviti, vender rad prepusti svoje plačano mesto, ako lahko stojiš, človeku, ki vidiš, da se težko derži na nogah. Ako stojiš, pa stoj spodobno, ne razkoračeno, ali celo

z rokami na herbtu. Tudi se ne naslanjaj in ne zviraj nespodobno. Ne igray se z rožnim vencem, knjigo ali podobnicami, ne vihaj las ali berk in brade, ne hladi se poleti s pahljanjem kaker kaka mehkužna gospodična. Zlasti pa se ne oziraj po drugem spolu, ne pogovarjaj in ne smeaj se, da ne bo tudi tebi rekel Kristus kar je rekel judom: „Moja hiša je hiša molitve, vi ste jo naredili pa za jamo razbojnikov“. (Mat. 21, 13). Sploh se varuj v cerkvi vsega, kar bi moglo druge motiti in jim neprijetno biti.

Ne poj, če ne znaš in nimaš prijetnega glasu. Koliker le mogoče, se zderži kašlja, kilhanja in zdehanja, zlasti pa se ne vsekuj, kaker bi pastir tulil na tisti debeli rog. Vsekni se, če ti je treba, ali kar se da natihoma in spodobno, zlasti ne da bi na tla vergel smerkelj, temuč v ruto se vsekni. Tudi pljuvati ne po tleh! Nekod so po klopeh pljuvalniki pripravljeni, ali se ne čistijo zadržati. Nabira se torej v njih nesnaga, ki je včasih lahko celo jako nevarna. Aho se pljunek sušičnega človeka posuši, se vzdigne seme njegove bolezni s prahom v zrak in pride po dihanju v pljuča zdravih ljudi in sušica je zasejana. Če ti tudi nimaš take bolezni, vender ne pljuvaj, ne po tleh, ne v pljuvalnik; če res ne moreš, da ne bi pljunil, pljuni v svojo ruto, pa seveda nikar je ne razgrinjav preveč, ko jo rabiš, zlasti če je morebiti že delj časa, kar je bila v perilu.

Mej sveto mašo lahko moliš iz molitvene knjige; ali moli in ne beri le molitev. Lehko moliš tudi rožni venec, redovne molitve, naloženo pokoro, samo da boš res molil in zraven pa tudi na dele svete maše pazil, zlasti na štiri poglobitve dele: evangelij, darovanje, povzdigovanje in obhajilo. Pri evangeliju vstani in pokrižaj se. Od sanktusa do obhajila, če je mogoče kleči, seveda na obeh kolenih; ako je pa gnječa prevelika, skušaj pokleniti vsaj mej povzdigovanjem in obhajilom. Pred izpostavljenim sv. rešnim telesom je klečati ves čas. Seveda bi se moralo skrbeti, da bi bila po zimi tla z lesom pokrita; na merzlem kamenu klečati delj časa je za zdravje nevarno, zlasti, ako je poverhu človek tudi slabo oblečen. Pri povzdigovanju povzdigni najprej oči proti svetemu rešnjemu telesu, potem prikloni glavo, obudi živo vero v pričujočnost Jezusovo in moli ga ko svojega Boga. Ravno tako stori, ko povzdignejo kelih sè sveto kervjo. Pred svetim obhajilom se z mašnikom trikrat vdari na persi in spoznaj se nevrednega prejeti Gospoda pod svojo streho. To terkanje naj bo resnično, tako da ga boš čutil na telesu, ne samo

na obleki, vender pa tako močno in hrupno spet ne, da bi se ljudje po tebi ozirali. Ako nimaš pristopiti k svetemu obhajilu, obudi vsaj goreče želje po presvetem rešnem telesu, kar je duhovno obhajilo. Ko je minila maša, ali tudi druga služba božja, ne gnjeti se berž iz cerkve; zlasti če po maši obhajajo, počakaj, če kolikaj vtegneš, da končajo in dobiš tudi ti še blagoslov.

Kaker pri sv. maši, tako se je treba spodobno vesti tudi pri vseh drugih bogoslužnih obredih. Posebno lepo se zadržite, dragi tretjeredniki, keder čakate za spoved. Ne odrivajte nikoger. Stare in slabotne in zlasti tudi matere, ki se jim mudi domov zavoljo otrok, radovoljno pustite naprej, ravno tako, če pride kak gosposki človek, ki veste, kako težko se meša mej priproste ljudi in kako se je moral premagovati, da je sploh prišel.

Ko pride versta nate, ne začenjaj z besedami: „Ko se pride k spovednici, se dolu poklekne, se prekriža in potem se reče: Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ To moreš tako povedati komu drugemu, ki tvojega poduka potrebuje; ko si pri spovedi, pa ne pripoveduj, temuč s t o r i tako. Tudi v očitni spovedi ne izrekuj besed: „T u s e p o v e, k e d a j“, temuč p o v e d i, k e d a j, k e d a j si bil namreč zadnjič pri spovedi. In ko potem spovednik poduk daje, ne misli le na pokoro in ne sprašuj vedno: „Kaj bom molil?“ Ko ti naloži pokoro, ne da bi imenoval kakega svetnika, ne sprašuj: „Komu na čast?“ Vsak očenaš je Bogu na čast in vsaka zdravamarija Mariji pozdravljenje in priporočenje. Vender, to so malenkosti. Jako nespodobno in huje ko nespodobno je pa kaker delajo neketeri prederzni ljudje, pa ne pravim, da so taki v tretjem redu, tisti namreč, ki se kregajo za odvezo in celo žugajo, da ne pridejo drugači nikoli več. Taki ljudje odveze nikaker niso vredni, ker jim očitno manjka spoznanja in obžalovanja, in če jo pritrucajo, tista odveza pred Bogom nič ne velja, je celo nov greh, božji rop. — Strašna beseda, božji rop — in vender! In vender bodi povedano še to: So, ki hodijo k spovedi morebiti vsaki mesec, morebiti vsaki teden, pa zavoljo ljudi! Oni hočejo ljudem vstreči in dopasti jim, zlasti svojim vikšim, morebiti celo svojemu spovedniku. Sicer je lepa reč priljudnost in postrežljivost, ali to je napačna priljudnost, napačna postrežljivost. O da bi hodili menj pogostoma in iskali spovednika, ki bi se mu res mogli spovedati! „Vem tvoja dela; ime imaš, da živiš, pa si mertev“ pravi Gospod v skrivnem razodevenju (3, 1).

Tako! Sicer bi bilo že še kaj opomniti glede zadržanja pri

spovedi, vender za zdaj bodi to zadosti. O drugih zakramentih ne bomo govorili obširniše. Le sploh bodi rečeno, kedor ima zraven biti, naj se pripravi in prej pozve, kako se mu bo vesti, da bo prav in spodobno. To velja zlasti tudi za botre, kerstne in birmske.

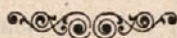
Naposled moramo ob kratkem omeniti še procesije in pogrebe. V obeh primerih se bo dober tretjerednik varoval vsega, kar bi moglo biti kaker koli nerodno in spotekljivo. Ne oziraj se okrog, ne pogovarjaj se, temuč lepo zbrano stopaj s svojim tovarišem v sprevodu ter moli, ali, ako se poje, če znaš, poj. Kjer nastopajo tretjeredniki s svojim banderom ali križem ko skupščina, imajo pravico vverstiti se neposredno pred samostanskimi redovniki; če se vdeležujejo kake bratovščine ali kaki posvetni zavodi, imajo vsi iti pred tretjeredniki, ker je tretji red v katoliški cerkvi imenitniši ko vsaka bratovščina. Ali ke bi imeli pa kaki prepiri nastati za imenitniše mesto, dragi tretjeredniki, mirno in radovoljno se vmeknite, bodite zadovoljni tudi z najnižjim mestom. Saj ni nič zopernišega in smešnišega kaker ničemernost in prevzetija pri ljudeh, ki bi po svojem stanu morali biti zgled ponižnosti. Delajte toraj v tej reči tako, kaker vas uči zdrava pamet in vam velé vaši domači duhovniki, iščite povsod le božjo čast, ne sami svoje.

Tudi glede pogrebov se ravnajte po lepih navadah svojega kraja. Glede tistih pa, ki se s cerkvenimi postavami ne vjemajo in jih žele vaši duhovniki odpraviti, bodite vi na njih strani, ne pa mej vporniki, ti kljubujejo duhovnikom.

Ako imate v hiši merliča, skerbite, da mu napravite primeren mertvaški oder. Ako je merlič nedolžen otrok, se po stari navadi olepotiči s cveticami, ali pravimi ali narejenimi. Pri odraslih merličih pa se to ne vjema s cerkvenimi določili. Vence, ki so zdaj po mestih v rabi pri pogrebih, naj bi tretjeredniki višjih stanov o pravem času skromno odklonili, kar se lahko zgodi na tiskanem listu, ki se ž njim naznanja smert, kaker je zdaj mej premožnimi ljudmi skoraj sploh navada. Razžaljivo bi pa bilo venca ne sprejeti, ko je že prinesen ali poslan. Saj pregrešna sama na sebi ta navada vender le ni, ako ne presega vseh meja. Ne jezimo se preveč nad potrato, ne zahtevajmo, da bi se raji dalo vbogim ali za maše. Veste, kedo je rekel, da naj bi se bilo tisto drago mazilo raji prodalo in denar dal vbogim? Judež, kaj ne! Jezus je pa pohvalil Magdaleno. Tudi tega ne

recimo, da se ne spodobijo cvetlice, ki so podoba veselja, pri pogrebu, ki je žalosten. Cvetlice pomenijo tudi minljivost, odrezane tudi smert. Venec pa že od nekedaj pomeni zmago in slavo. Ali ne bi mogel pomeniti tudi nebeške slave in zveličanja, ki ga želimo mertvemu?

A.—S.

O gladioljih, dalijah in tritomah še enkrat!

Veseli nas, da so se mnogi naši naročniki oglasili za semena, ki smo jih ponudili, in da smo mogli do zdaj tudi vsem koliker toliko postreči z njimi. Na dalje seveda nam to ne bo več dolgo mogoče. Tritomno seme je že pošlo popolnoma; tudi gladioljevega in dalijevega ni več dosti. Kedor bi ga še želel, naj se le precej oglasi. Ako ga pa komu ne bomo poslali, naj ve, da ni več; morebiti bomo, če Bog da zdravje in dobro letino, drugo jesen mogli še kaj ponuditi. Prosimo pa, naj se ne misli, da prodajemo to reč. Nikaker ne, tega nočemo in ne smemo. Kedor pa more kaj dati v podporo „Cvetju“, Bog mu poverni obilo! Brez podpore in drugih dohodkov, ob sami naročnini izhaja malo časopisov dandanašnji. Vender, to bodi omenjeno le mimogrede; naš glavni namen je tukaj naslednji.

Ko so pisali za semena, so neketeri popraševali tudi, kako imajo ravnati z njimi. Odgovor na to vprašanje stoji prav za prav že v zadnjih dveh zvezkih; vender radovoljno povemo še enkrat in nekoliko natančnije, kar se nam zdi potrebno ali koristno vedeti. Vse trojno seme se v topli izbi kmalu lahko vseje. Seveda je treba za to primernih posodic. Vertnarji imajo našč v ta namen narejene lončene skledice, spod prevotljene; vender so ravno tako dobri navadni cvetlični lonci ali tegeljni, ali pa tudi lesene tružice z nekoliko luknjicami na dnu, da more voda odtekat. Luknjice se pokrijejo s črepinjami in v posode se dene toliko persti, da niso popolnoma do verha napolnjene. Perst mora biti gnojna, (ali ne z novim gnojem mešana,) vlažna in rahla; zato se, če je treba, že preden se dene v posodo primerno zmoči in z drobnim peskom pomeša. Seme se potrosi po verhu, pa ne prenegosto, potem nekoliko priterdi ali potlači in z drugo perstjo pokrije, vender ne prenade-

belo, temuč le toliko, da je pokrito. Na to se še enkrat rahlo potlači in prav nalahkoma zalije z nekoliko ogreto vodo. Potem naj se posode pokrijejo še šipami, pa tako da šipe ne bodo ležale na persti ampak nad njo na robu posode; nato se postavijo posode kam na gorko, n. pr. na desko na peč, ako se ne kuri presilno. Zaliva se po potrebi, pa zmirom z ogreto vodo. Na to je treba paziti dobro, da se perst nigdar ne posuši popolnoma, pa tudi tako mokra ne sme biti, bi se blato delalo. V enem tjednu ali če gorkota ni visoka v kakih 14 dneh se bodo pokazale rastlinice in potem morajo priti posode na svitlo. Šipe se tudi od ene strani nekoliko privzdignejo, da dobe rastlinice več zraka; ko te nekoliko višje zrastejo, se potem popolnoma odlože. Čez en mesec, ali še prej, je treba rastlinice presaditi v večje ali več posod in potem še enkrat ali dvakrat, kaker vedno več prostora potrebujejo. Sčasoma jih je treba privaditi tudi na unanji zrak, torej o lepem vremenu odpirati okno, kjer stoje, zmirom po delj časa. Tako bodo rastlinice do mesca maja vže tolike in tako vterjene, da se bodo lahko brez nevarnosti presadile na vert. In tje jih je pač treba presaditi, ker niso take, da bi se dale primerno gojiti v posodah. Saj bo marisikomu vže to preveč truda in sitnosti, celo zimo misliti na te rastlinice in dan na dan skrbeti za nje. Kedor si torej vso to skerb želi zljajšati, naj ne seje zdaj pozimi, temuč spomlad, ko so posode lahko zunaj na svojem mestu pri miru in je treba le nekoliko zalivati. V posodo pa naj se vender tudi tedaj vseje, ker bi se drugači morebiti vse vkup zgubilo in zadušilo v kakem plevelu. Šele ko bodo rastlinice zadosti odrasle in okrepčale se, naj se presade v prosto zemljo, kar se da gnojno, vender ne ravnokar pognojeno. Dalije bodo tudi še le spomladi sejane, na jesen vender najberž že cvele; gladiolji in tritome pa seveda prvo leto še ne in morebiti tudi še drugo ne. Tu je treba torej velike poterpežljivosti; prav lahko je, da človek prej vmerje, preden včaka prvi cvet. Ali saj veste, da se to lahko zgodi celo preden boste vsejali seme, če ga že niste namreč. Seveda pa tega nikomer ne želimo, ampak vsem dolzega življenja, sreče in veselja polnega, kar se da, mej drugim tudi tega malega veselja, da včakate mnogo in jako lepih cvetlic iz semena, ki smo vam ga poslali. In v resnici jih smete pričakovati prekrasnih in jako različnih, takih kaker vam jih ne more nihče dati drugi, ker jih sploh takih še ni na svetu. Čigave bodo najlepše, tudi nihče drugi ne ve, ko Bog, ki

jih bo dal. Mi moremo le to reči, kar smo rekli že prvič, da so pri nas iz semena prišle neketere jako lepe nove sorte gladijolv in tudi dalij in da je pričakovati iz letošnjega semena le še lepših.

Vertnarji imajo navado, da posebno lepim novim sortam dajo posebna imena, dosti krat imena slovečih mož ali tudi imenitnih ženskih. Tudi mi smo dali, kaker smo že povedali, neke- terim našim novim gladioljem imena po zaslužnih pisavcih našega slovenskega slovstva in veseli nas, da se je ta naša misel vsaj od ene strani z nekakim navdušenjem sprejela. V resnici zakaj ne bi imeli naši znameniti možje skromnih spominikov tudi v cvetličarstvu? Zakaj ne bi bil kak posebno lep cvet mej Slovenci znan pod imenom Vodnikovim ali Prešernovim, Blei- weisovim ali Jeranovim itd.? Seveda pa bo treba še precej časa, dokler se take nove sorte zadosti namnože, da se morejo razširi- ti. Pomnožiti se namreč ne morejo po semenu, ker daje to razne nove sorte, ne pa ne spremenjenih tistih, od katerih je; čiste se ohranijo sorte le po čebuljah in pomnože zlasti po mladih čebu- ljicah, ki jih pa neketere prav malo rode ali celo nič. Druge seveda so, ki jih obrode obilo. Mej temi je posebno lepa, dasi bolj majhina nova sorta, ki smo jo imenovali po starem celov- škem kanoniku, predstavljavcu svetega pisma, Juriju Japlju; od nje smo razposlali precej mladih čebuljic, katerih neketere bodo cvele morebiti vže drugo leto.

Razposlali smo pa tudi še več mladih čebuljic brez imena, ker so mešane, mlade raznih novih in starih naših sort. Te bodo cvele ob svojem času popolnoma tako kaker naše, katerih mlade so. Vsejejo se lahko kaker seme v prav tako zemljo in ob ti- stem času. Cvele bodo prej ko semenske, neketere vže k letu na jesen.

Naposled bodi omenjeno, da se sade odrasle čebulje gladi- joljeve na prosto mesca sušca ali malega travna. Do tedaj naj bodo kje na suhem in zračnem vender hladnem kraju, da le ne zmerzuje tam. Na vlažnem bi splesnile, na pregorkem bi se po- sušile. To velja tudi o korenih dalij in tritom.

In zdaj želimo vsem, ki imajo veselje do teh lepih stvari božjih, najprej obilo poterpežljivosti, potem pa najboljše sreče. Ob- enem tudi vesele božične praznike in srečno novo leto!

Dopisi.

Iz Maribora se nam naznanja, da je dobila lavantinska škofija pravico, da se morejo verni, ki vsakih 14 dni enkrat opravijo spoved, vdeležiti vseh odpustkov, ki se sploh morejo dobiti tisti 14 dni, če je tudi za vsakega predpisana spoved; izuzeti so le odpustki svetega leta. Dotično pismo je dano v Rimu 11. septembra 1898.

Iz Ajdovščine. — V župni cerkvi sv. Janeza Kerstnika smo se zbrali vsi tu živeči bratje in sestre 3. reda in pa udje bratovščine presv. Rešnjega Telesa v nedeljo dne 6. novembra, da smo vpervič skupno počastili Jezusa v presv. Rešnjem Telesu, ker smo se odločili vsako nedeljo od 1. ure do 2. popoldne tako delati. Za sedaj moli en ud naprej glasno in vsi ostali udje glasno odgovarjajo. S. F.

Od Sv. Trojice v Slovenskih goricah. — Pri Sv. Urbanu se je 23. oktobra t. l. na veliko veselje mnogoštevilnih tretjerednikov papežev blagoslov očitno in slovesno delil. V. č. gosp. župnik, ki 3. red goreče pospešujejo, so v ta namen povabili predstojnika trojiške skupščine, da bi ponudili tako priložnost h tretjemu redu pristopiti tudi tistim, ki ne morejo prihajati k Sv. Trojici. Res je pristopilo dosti novih udov obojega spola; še več jih je storilo obljubo, ker so že lani ob enaki priložnosti pristopili. — V nedeljo nato, 30. okt. popoldne, je bil redovni nauk v natlačeni cerkvi sv. Boljfenka. Žetev je bila obilna. V tej župniji bi redko našel hišo, kjer ni vsaj eden tretjerednik sv. Frančiška. Toliko stori gorečnost modrega duhovnika, ki po želji sv. očeta Leona XIII. tretji red pri vsaki priliki priporoča in se v spovednici rad trudi za zveličanje duš.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo: č. p. Solan Nadrah † 9. listopada v Samoboru; br. Meljhior Kos † 25. listopada v Ljubljani; rajni udje tretjega reda goriške skupščine: Marija (Klara) Bavdež, Terezija (Marija) Stanta; kobaridske: Marija (Frančiška) Skočir iz Versnega, Katarina (Antonija) Kutin iz Versnega, Neža (Marija) Kenda iz Poljubina, Jožefa (Marija) Rejec iz Tolmina, Ana (Rozalija) Sivčec iz Krna; nazareške: Gašpar (Frančišek) Trobina iz Škal, Anton (Frančišek) Pirnat od Sv. Tilja pri Gradiču, Jakob (Frančišek) Žlander od Sv. Pavla, Marija (Antonija) Zvonar iz Mozirja, Jedrut (Elizabeta) Razbornik iz Razbora, Elizabeta (Antonija) Luznič iz Šoštanja, Neža (Viridijana) Ribič iz Gornjega grada; mariborske: Marija Celcar in Jakob Bankalari iz Maribora, Urša Kiselak iz Hajdina, Ivana Braber iz Kapele, Elizabeta Kokolj iz Hoč. Neža Peršuh

iz Cirkovic, Matilda Adamič iz Ljutomera, Terezija Gradišnik od Sv. Petra pri Mariboru, Ignacij Rottman in Marija Žunko iz Jarenine, Jozefa Haložan od Sv. Križa pri Ljutomeru, Neža Jezovšek iz Zibike, Jera Ažman od Sv. Križa pri Slatini, Ana Gselman iz Frama, Lovrenec Pergauer iz Slivnice pri Mariboru, Terezija Sterniša od Sv. Jurija na Ščavnici, Jozefa Mulec od Sv. Marjete na Pesnici; trojiške: Anton Klinar, Gera Poljanec od Sv. Boljfenka, Gera Vogrinec, Jovana Kranar od Sv. Benedikta, Franc Pomer od Sv. Jurija Ščavnici, Terezija Stopar od Sv. Lorenca v Slovenskih goricah, Marija Medik od Sv. Miklavža, Marija Vršič, Elizabeta Vršič iz Polenšaka, Jakob Čeh, Lorenec Kocbek, Marija Kocbek od Sv. Roperta, Marija Krambergar omož. Vogrin, Ana Tršavec (ki je 48 let v III. redu vzgledno živela) od Sv. Trojice; celovške: Katarina Einspieler.

Nadalje se priporočajo v pobožno molitev: neki duhovni gospod v svoji hudi bolezni; J. H. za dar zbrane molitve in stanovitnost v dobrem, priporoča tudi neko bolno tr. za poterpljenje in ozdravljenje, neke osebe za edinost; J. K. za zdravje; M. S., A. B., I. K. tretjerednice za volitev pravega stanu in stanovitnost v dobrem, neka tr. svojega brata za spreobrnjenje; Fr. K. za dar čistosti in ponižnosti, vdanost v voljo božjo in srečno zadnjo uro; M. Č. za zdravje, priporoča tudi svojega očeta in svojega spovednika in njih spovedance; neki mladenič v Gradcu; spreobrnjenje nekega grešnika; J. G. svojega moža, da bi mu Bog dal milost spreobrnjenja in več kerščanskega duha; M. B., že dolgo časa bolehn, za zdravje ali vsaj zboljšanje; tretjerednik F. K. za pomoč v skušnjavah; neka tr. naz. skupščine za ozdravljenje.

Zahvala za vslišano molitev.

Neka pridna tretjerednica Št. P. je čutila poklic za samostansko življenje, pa je imela mnogo zadržkov, ali po stanovitni molitvi je dosegla svoj namen in je zdaj vesela in zadovoljna v svojem stanu. Po obljubi naznanja s tem svojo zahvalo. Fr. R. naznanja zahvalo za rešenje iz neke velike stiske; J. M. za vslišanje v neki telesni potrebi; F. za prejete milosti; B. za vslišano prošnjo; A. U. F. za ozdravljenje nevarne bolezni; M. Ž. za ozdravljenje; F. A. iz Tersta za vslišanje v neki posebni zadevi; A. P. iz O. za vslišano molitev; A. K. za ozdravljenje domače živali; Z. M. za ozdravljenje bolečine v glavi; J. I. v K. za dobro zveršenje nekega težavnega in važnega podjetja; A. G. za ozdravljenje; F. M. M. za ponehanje hudega kerča v rokah in nogah in notranjem; A. in M. J. na Č. za rešenje iz velike gospodarske zadrege; neka tretjerednica, da je našla zgubljen rožni venec, ki je bil za njo velike vrednosti, ker ga je dobila za spomin.

venščini brati, ne tu ne tam nismo dolžni misliti na-izem. Vender recimo, da je *lesen* latinizem; zakaj bi bilo brati germanizem, ne tudi latinizem? In, ako nemščine ni konec, dasiravno si mora tudi pri pisanju pomagati z latinizmom (*schreiben* je namreč brez dvojbe iz lat. *scribere*), skoraj, da tudi naše ljube slovenščine še ne bo, ako si pomaga z latinizmom le pri branju. Pač pa bi bilo blizu konec te in one, ako bi se hotela znebiti vseh svojih latinizmov. Celo ruščini se ne bi dosti bolje godilo; progimnazije v Riljsku ne bi bilo, niti universiteta v St.-Peterburgu, profesorjev ne bi bilo, niti statskih svetnikov, celo carja in imperatora ne bi bilo več, da ne govorim o nihilistih. Zahvalimo torej Boga za naše latinizme, mi, Rusi in Nemci; ž njimi smo prejeli svojo omiko in kar je ž njo v zvezi. Pa tudi germanizmov se ne otepljimo celo presilno, ker so nam včasih tudi ti potrebni; brez njih ne bi imeli ne kralja ne kuzaza, ne grofa ne knofa, ne ordenov, ne redov, ne odlikovanj, niti točke zrenja!

Ali „horribile visu! — „brave“: der Leser in tudi — der Schöps!!“ — Horribile visu — morda za koga, *qui mal y pense* — ali placabile auditu za tega, ki ni gluh. Kedor razloči vrač od vrač (den Hals von der Thür), razloči tudi bračca od bračca (den Leser vom Schöps). Sicer pa vemo, da se bračec (der Schöps) pri nas malo kje govori in malo kedaj piše. V mojem rojstnem kraju, že veste kje, govore bračec za vračec (Sperling), pa če kedo pravi bračec, nihče ne misli na bračca t. j. vračca.

Ali „knjige se čitajo!“ — Pri nas? — Ali same? — Zakaj Slovenci — naši predniki namreč in vse do zadnjih deset ali dvajset let mi vsi, mi jih nismo čitali. Jaz jih v resnici še zdaj ne. Zakaj ne? Saj imam jih, hvala Bogu! nekaj v „škafih“, nekaj tudi po mizah in po stoleh, včasih še po postelji in po tleh kaj, kar seveda ni lepo videti. In vender jih ne čitam, zato ne, ker jih ne znam čitati. Kaj je to: čitati? Morebiti tak spak kaker: birati, dirati, mirati, pirati, sirati, zirati, žirati, cvitati, stiljati, šiljati, grebati, pletati itd. Vse to se more pri nas rabiti le s predlogi sestavljeno, tako tudi čitati le s predlogom o: očitati, ako je to iterativum k ošteti. Tudi stara slovenščina ima čitati blizu le v sestavah; za simplex čitati, legere, Miklošič ne navaja nobenega stsl. vira, temuč, kaker tudi za čitatelja le neke ruske slovarje. Naše sedanje literaturno čitati torej ni ne staro-, ne novo-„slovensko“, temuč „najčistejši“ kaj vem kaj, rusizem, ali čehizem, ali serbizem, ali hervatizem. Mi tudi ne vemo, kako bi se ta beseda v naši slovenščini prav izrekovala, to je, na katerem zlogu ima povdarek. V serbsčini se povdarja po Daničiču (Rad VI, 119 id.): čitati; čitām, čitāš, čitā, čitāmo, čitāte, čitājū; čitāj, čitājmo; čitao, čitala; čitāvši. Tako se povdarjajo mej drugimi tudi: vēslati, zijati, kōnčati, mōtati, rāvnati. Ti imajo pri nas naglas na končnicah: -a'ti (-act); -a'm, -a's, -a', -a'mo, -a'te, -a'jo; -a'j, -a'jmo, -a'l, -a'la, -a'lō; -a'vši. Dosledno bi se moralo toraj povdarjati tako tudi čita'ti: čita'm, čita's, (ali: čita'm, čita's) itd. Ruščina ima tudi: čitátj; čitāju, čitáješ, čitájjet, čitájem, čitájete,

čitájut; čitáj, čitájte; čitál, čitála itd. Ali tako se povdarja v rusčini tudi: izbírati, obdírati, ozírati, raspletáti itd., kar je po naše: izbírati, izbírám, izbíráš, izbírál, izbírála, izbíralo itd. Ako je čitati frequentativum staroslovenskega čisti, čita, bi se moralo menda tako povdarjati; pri takih glagolih je namreč korenski samoglasnik dolg in v nedoločniku naglas z naslednjega zloga naše poteza, pri nas prav kakor tudi v štokavščini: izbírati. Tudi v sedanjiku se naša slovenščina lepo vjema s hervaščino: izbírám, naše: izbírám. Da je čitati freq. od čita, bi se moralo torej v štok. naglašati: čitáti, čitám, — ali se ne! Torej ni freq. — Kaj pa je vender? Spaćena oblika starega čisti, čita. Čita daje v štok. čatém; po tem je posnet inf. čátati (od koder je novo čatám) in čátiti (novi sedanjik: čátim) za čátjeti, prim. kajk. četeti (novi sed.: četjem), šteti. Iz čátiti je nastalo po prestavi samoglasnikov in zgledu oblike čátati naposled čitáti, čitám. Le tako si morem jaz razlagati to obliko s tem naglasom.

V naši slovenščini se oblika čitáti ni mogla roditi, pri nas je mogoča le ko vsiljenka in ko taki ne vemo, kaka izreka ji gre. Zato jaz knjig ne čitam in ne čitám, temuč berem jih, jagode pa nabíram, kečer jih je kaj zrelih na našem hribu. Tudi za čitatelje in čitateljčke ne maram, niti za čitateljice; to so gosposki otroci s pokvarjenimi želodci in pohabljenimi končnicami. Moji bravci in bravke, če imam katero, naj se ne sramujejo svojega starega poštenega imena. Honni soit, qui mal y pense!

(Dalje prih.)

Novosti.

Kateheze. Spisal Jožef Kragelj, dekan v Tolminu. II. zvezek. Z dovoljenjem preloži goriškega knezo-nadškofijstva 1893. Založil Jozef Kragelj, dekan v Tolminu. Natisnila tiskarna družbe sy. Mohorja v Celovcu. — Cena? —

Prvi manjši zvezek tega dela je izšel pred dvema leti v Gorici. Vse tisti je na lepem točnem papirju prav čudno natisnjen v Hilarijanski tiskarni. Vse reči meri velja ta hvala o pričujočem drugem zvezku. Obziralni je le, da ni izšlo vse delo naenkrat v eni knjigi, ki bi bila le za 24 strani debelejša od sedanjega 2. zvezka. Vsebinski ta nepravilni savez ne more škoditi. Ravno tako je hvala vredna lepa slovenščina in natančni pravopis. Posebno pa nas veseli, da je gosp. pisatelj stanoviten ostal pri pravi prestavi latinškega benedictus, benedicta, ki je: blago slovljen, -a, nigdar in po nobeni ceni ne: blazžen, -a, kakor stoji žalibog tudi v novem katehizmu. — Glede besede zakrament vemo, da bi jo bilo treba prav za prav pisati z s, kakor je hotel rajni blagi gospod Marusič, in je v tej knjigi res pisano tako. Ali vsa na Kranjskem se izgovarja po nemškem načinu s r, le v kletvi se sliši prvotni latinški J. Triprosti ljudje bi skoraj mislili, da gospod kolnejo, ako bi rekli sakrament namestu zakrament; zato menda bolje storimo, ako se deržimo poslednje izreke in pisave, slovenščini to gotovo ne bo nobena škoda.

„Pobožni učenec“, Pobožna učenka, molitvena knjižica za odrasčeno šolsko mladino dobiva se vedno še pri g. Karolu Čigon, vikarju na Vojsčici, P. Kostanjevica, Via Rubbia. — Cena zaššana od 40 kr. na 25 kr. Zlata obreza.

„Mali učenec“, Mala učenka, za začetnike po 20 kr. ravno tam. Knjižice so večstraniko razširjene in se povsod prav dopadajo.